

**Η βία στα γήπεδα
και οι θέσεις του Αγ. Νεκταρίου
για την αληθή άθληση**

Του Καθ. Αριστοτέλη Ευτυχιάδη

Συχνά διαπιστώνεται ότι ή φίλαθλη συμπαράσταση στους άθλητικούς αγωνιστικούς χώρους, κυρίως στά γήπεδα, εκδηλώνεται με βίαιες αντιδράσεις και ότι ή ατμόσφαιρα παραμένει τεταμένη και αντιαθλητική. Τά αίτια και οι άφορμές, οι όποίες διαμορφώνουν τήν κακή και βίαιη ψυχολογία του θεατού, είναι διάφορες και ποικίλες, όπως οικονομικές, ήθικες, κοινωνικές κ.ά. Αυτές πρέπει νά έντοπισθοῦν και νά αντιμετωπισθοῦν γιά τήν έκτόνωση και εξάλειψη του φαινομένου τής βίας στά γήπεδα.

Πέρα από τίς ανθρώπινες προσπάθειες τῶν διαφόρων φορέων και τά λαμβανόμενα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα, ή ρίζα του κακού και ή θεραπεία του ανάγεται στην πνευματική θεώρηση τής αληθοῦς αθλήσεως και τής ειρηνεύσεως τῶν ήθῶν, δηλαδή στό ὀρθό νόημα τῶν αγώνων και στην επίτευξη τής τελείας παιδείσεως τῶν Γυμναστικῶν Συλλόγων και τῶν μελῶν τους, ή όποία άφορᾷ πρωτίστως και άμέσως στό αληθινό φίλαθλο πνεῦμα. Η άποδοχή και ὁ θαυμασμός του ὠραίου, του μεγάλου και του αληθινού επιτεύματος του αθλήματος πρέπει νά υπερβαίνει τά τοπικά και στενά συλλογικά αίσθήματα του ὄπαδοῦ θεατοῦ. Η εκτίμηση και ὁ σεβασμός του αθλητικοῦ αντιπάλου (άνωτέρου, ἴσου ή κατωτέρου) είναι άπαραίτητη προϋπόθεση ὄχι μόνον γι' αυτούς πού πλαισιώνουν τους αθλητικούς χώρους, αλλά και γιά τους διοργανωτές Συλλόγους και γιά τους αγωνιζομένους. Έκφράσεις ὄπως "αἰώνιος αντίπαλος" ὑποβιβάζουν τους Συλλόγους και διεγείρουν αντιαθλητικά τους ὄπαδούς.

Στόν χώρο τής Έκκλησίας έχουν ήδη διατυπωθεῖ διά του Ἁγίου Νεκταρίου θέσεις σχετικές μέ τό κοινωνικό αυτό θέμα, τίς όποίες ὁ Ἅγιος διετύπωσε στην εποχή πού μόλις εἶχαν αρχίσει νά ιδρύνονται οι πρώτοι Ἐθνητοί Σύλλογοι στην Ελλάδα. Σύμφωνα μέ τόν φωτισμένο και σοφό Ἅγιο Ἱεράρχη τής Έκκλησίας, ή αληθής και τελειότερα μόρφωση τῶν ἰθυόντων, τῶν "ἐπιστημόνων" τῶν Συλλόγων και τῶν "ένασκουμένων", τῶν ἀθλουμένων, καθώς και τής έν γενεῖ "εὐέλπιδος" και "μουσοτραφοῦς" νεολαίας, δηλαδή τῶν φιλάθλων, άποτελεῖ τόν μίτο τής Ἐριάδης γιά τήν έξοδο από τό ἀδιέξοδο.

Οι προϋποθέσεις τής ὀρθῆς αθλητικῆς παιδείας, σύμφωνα μέ τίς αντιλήψεις του σοφοῦ Ἁγίου, έχουν ὡς άκολουθως :

Χρειάζεται σύμμετρος και "άρμονική ανάπτυξις τῶν δυνάμεων τής ψυχῆς και του σώματος" εκ μέρους τῶν Γυμναστικῶν Συλλόγων. "Η σωματική γυμνασία και ή πνευματική ανάπτυξις εἰσίν οι δύο πόλοι, περί οῦς στρέφεται ή τελεία μόρφωσις και ή τελεία άγωγή". Η σύσταση τῶν Συλλόγων άποσκοπεῖ στην ανάδειξη τῶν "ἐγγυμαζομένων" σέ "καλούς κάγαθούς άνδρας" και "νέους έναρέτους". Πρέπει δέ νά έχουν ὑπ' ὄψη τους ὅτι ή μονομέρεια είναι επιβλαβής : "ή άκρα του σώματος ανάπτυξις διά τήν άδειάλειπτον άσκησιν φθείρει τήν ψυχήν", λέγει επαναλαμβάνοντας τόν Ἄριστοτέλη. Ἐπιθέτως, "ή ψυχή έχουσα άνεπτυγμένας τάς εαυτῆς δυνάμεις σωφρονεῖ και ὑγιαίνει και τάς του σώματος δυνάμεις σωφρόνως χειρίζεται".

Εἰδικότερα οι Σύλλογοι έχουν καθήκον νά καλλιεργοῦν πνεῦμα άδελφοσύνης μεταξύ τῶν μελῶν τους, τῶν ἀθλουμένων και τῶν φιλάθλων διαφορετικῶν Συλλόγων, και ὄχι πνεῦμα αντιπαραθέσεως και μίσους : "Ταύτης τής ἀρετῆς τήν επίτευξιν ἐπιδιώκει ὁ Γυμναστικός Σύλλογος, ὅστις πρὸς τοῖς ἄλλοις προτίθεται διά τής συνεχοῦς ὁμιλίας τῶν ἐταίρων νά συσφίγῃ τους δεσμούς τής φιλίας και άδελφοποιήσῃ τήν νεολαίαν, νά διασκεδάσῃ τάς ταπεινάς αντιπαθείας και άντιζηλείας ... άναπτύξῃ τήν εὐγενῆ ἄμιλλαν, αὐξήσῃ τήν φιλοτιμίαν ... παρασκευάσῃ άνδρας κρατερούς". Ο "Σύλλογος ... έχει τό ήθικόν ἐκεῖνο σθένος, δι' οὔ δύναται νά ισχύσῃ κατά παντός προσκόμματος". Κατά τόν Ἅγιο Ἱεράρχη, αυτός είναι ὁ σκοπός κάθε αθλητικοῦ Συλλόγου, πού τόν καθιστᾷ μεγάλο και αναγκαῖο, ή δέ "ἐλλειψις τοιούτων Συλλόγων είναι ένδειξις ἐλλείψεως συναισθήσεως τής αναγκαιότητος και άνυσιγότητος (άποτελεσματικότητος) αὐτῶν και μαρτύριον τής άτελοῦς άναπτύξεως, ἧς ἔνεκεν άποστεροῦνται ὄλων τῶν προειρημένων αγαθῶν τῶν εκ τής γυμνασίας, ὡς από πηγῆς πολυχεῦμονος (πολυχειμάρρου) και καλλιρροῦ, άπορρεόντων"**(1)**.

Τό δίκαιο, τό ὄποιο πρέπει νά διέπει κάθε ἐπιστήμη, έχει τή θέση του στην ὄλη ὑπόθεση τής αθλητικῆς ρυθμίσεως και διεξαγωγῆς εκ μέρους τῶν "ἐπιστημόνων" τής αθλητικῆς ἐπιστήμης, δηλαδή τῶν ἰθυόντων. Ο Ἅγιος, επαναλαμβάνοντας τήν πλατωνική ἀρχή "πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης και τής ἄλλης

ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται", σαφῶς διδάσκει τὴν ἀπονομή δικαιοσύνης σέ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἀθλήσεως, στοὺς ὁποίους ἀνήκουν ἡ διαιτησία καὶ οἱ κριτές γενικῶς τῶν ἀθλημάτων καὶ τῶν ἀθλητῶν, αἱ ὁποῖα ἀποβαίνουν οἱ κατ' ἐξοχὴν ρυθμιστές τῶν ἀποτελεσμάτων. Ἡ Ἐξασφάλιση τοῦ δικαίου στοὺς ἀθλητικούς χώρους εἶναι παράγοντας εἰρήνης καὶ γαλήνης μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ γήπεδα.

Εἶναι ὑψίστης σημασίας ἡ διαμόρφωση τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀτμόσφαιρας τῶν ἀγῶνων, ἡ ἀγωγή τῆς ἐπιστήμης", γιὰ τὴν ὁποία ὁμιλεῖ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ τὴν ὁποία ἐπικαλεῖται ὁ Ἅγιος, διότι χωρὶς αὐτὴν κάθε ἐπιστήμη "εἶναι σῶμα ἀκάθαρτον", πού τρεφόμενο ἐπαυξάνει "τάς κακουχίας του". Πρὸς ἐπίτευξη αὐτοῦ τοῦ ἀθλητικοῦ πνεύματος, ἐκτὸς ἀπὸ τίς ἀνθρώπινες προσπάθειες τῶν παραγόντων, καθίσταται ἀναγκαία καὶ ἡ ἐκζήτηση τῆς θείας βοήθειας, τοῦ ὑψηλοῦ προστάτου τοῦ πνεύματος τῶν ἀγῶνων. Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος εἶναι ὁ ὑψηλὸς Προστάτης τῶν ἀθλοπαιδιῶν, τῶν Σταδίων καὶ τῶν Γηπέδων, τῶν ἀθλητῶν, τῶν παικτῶν καὶ τῶν φιλάθλων κάθε ἐποχῆς, τοὺς ὁποίους συλλήβδην καθίδρυσε καὶ εὐλόγησε μέ τὸν ἐγκαινιασμό τοῦ δευτέρου, μετὰ τὸν Πανελλήνιο, πρωτοπόρου Γυμναστικοῦ Συλλόγου τῆς Ἑλλάδος, στὴν Κύμη τῆς Εὐβοίας στίς 21 Αὐγούστου 1893 : "Ταύτης τῆς ἀρμονικῆς γυμνασίας τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, τῆς ἐγκαινιζομένης σήμερον ὑπὸ τοῦ συστάντος σήμερον Γυμναστικοῦ Συλλόγου τῆς μουσοτραφοῦς νεότητος, συνήλθομεν νά τελέσωμεν τὰ ἐγκαίνια"⁽²⁾.

Ἡ παιδαγωγικὴ ἀντίληψη καὶ παρότρυνση τοῦ σοφοῦ Ἱεράρχη γιὰ τὴν ἀρμονικὴ γυμνασία τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, στὴν ὁποία πρέπει νά ἀποβλέπει ὁλόκληρος ὁ ἀθλητικὸς σύλλογος, καὶ οἱ παῖκτες καὶ οἱ φίλαθλοι, μπορεῖ νά μεταβάλλει τὸ κλίμα τῶν γηπέδων ἀπὸ βίαιο σέ εἰρηνικό, ἀπὸ φανατικό καὶ ἐκδικητικό σέ ἀνεξίκακο καὶ μετριοπαθές, ἀπὸ ἀνάγωγο σέ εὐάγωγο, ἀπὸ ἄδικο καὶ ὑποκειμενικό σέ δίκαιο καὶ ἀντικειμενικό, ἀπὸ καταστροφικό καὶ ἐπιζήμιο σέ οἰκοδομητικό καὶ ὠφέλιμο, ἀπὸ ἐχθρικό σέ φιλάδελφο, ἀπὸ ἐγωϊστικό σέ ἀλλοτροῦστικό, ἀπὸ ἀντιπαραθέσεως σέ εὐγενοῦς ἄμιλλας, ἀπὸ ἐπαγγελματικό καὶ μεγάλων οἰκονομικῶν συμφερόντων σέ ἀθλητικό καὶ φιλότιμο, ἀπὸ ἐθνικῶς ἀδιάφορο σέ πατριωτικό, ἀπὸ ὑπόδουλο στὴ βία καὶ στὴν πανουργία σέ ἐλεύθερο καὶ ἐνάρετο, ἀπὸ χυδαιολογικό καὶ βωμολοχικό σέ ἀξιοπρεπές καὶ ἀγνό, ἀπὸ θλιβερό σέ ψυχαγωγικό, ἀπὸ ἀναρχία τῆς μάζας σέ ὑπευθυνότητα προσώπων.

Σημειώσεις

¹ Ἀγίου Νεκταρίου, Περί ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς μορφώσεως, ἔκδ. Νεκταρίου Παναγοπούλου, Ἀθῆναι 1989, Ὁμιλία περὶ Γυμναστικῆς, σελ. 21-28.

² Ἀγίου Νεκταρίου, Περί ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς μορφώσεως, ἔκδ. Νεκταρίου Παναγοπούλου, Ἀθῆναι 1989, Λόγος πρὸς τοὺς Ἐφήβους, σελ. 17.